

พานพุ่มรูปทรงดอกบัวตูม : พุ่มพุ่มจากวัสดุธรรมชาติ

ประวัติความเป็นมา

วัฒนธรรมฝ่ายหญิง (2497) กล่าวว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ งานช่างฝีมือเกี่ยวกับดอกไม้สดต่างๆ นั้น ก็ยิ่งเจริญรุ่งเรืองและพัฒนารูปแบบต่างๆ มากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชานิยมการทำดอกไม้แบบอย่างไทยเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะพระราชพิธีใดๆ เจ้านายฝ่ายในต้องประกวดการจัดตกแต่งดอกไม้ถวายให้ทรงใช้นั้นเสมอ และมีช่างดอกไม้ที่มีชื่อเสียงเลื่องลือเฉพาะด้านหลายท่าน เช่น ในเรื่องของการจัดพานดอกไม้สด ได้แก่ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงทิพยภิรมย์กิติคุณิณี เป็นผู้ทรงคิดค้นพัฒนา วิธีการทำหุ่นเครื่องทองน้อย จากแบบโบราณ ซึ่งใช้ดอกไม้มัดเป็นช่อทรงดอกบัวแล้วเสียบในถ้วยแก้วเชิง มาเป็นแบบแกนหรือหุ่นจากการนำเอาผลมะละกออ่อน หรือหัวมันเทศกลาให้เป็นรูปบัวตูม แล้วพับกลีบดอกไม้ ใบไม้ติดโดยใช้เข็มหมุดปัก ซึ่งวิธีนี้ก็ยังคงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้กันต่อมา

ที่มา : วัฒนธรรมฝ่ายหญิง. 2497. วัฒนธรรมไทยทางประณีตศิลปปะการจัดดอกไม้สด. สำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ, พระนคร.

วัสดุอุปกรณ์

1. ดอกกุหลาบมอญ
2. ฝือก
3. ตะปูเข็ม
4. มีดบาง
5. มีดคว้าน/มีดแกะสลัก
6. เชียง
7. พาน
8. เข็มมาลัย

ขั้นตอนการเกลารู้นพุ่มจากเฟือก

1. ปอกเปลือกเฟือกออกให้สะอาด

2. ตัดแต่งส่วนฐานให้ตั้งได้ กำหนดรูปทรงของดอกตูมจะมีความกว้าง 1 ส่วน และสูง 2 ส่วน

3. เริ่มเกลารู้นพุ่มล่างให้ได้รูปทรงแล้วจึงเกลารู้นยอดให้เรียวแหลม

4. เกลาให้มีลักษณะคล้ายรูปทรงดอกบัวตูม

ขั้นตอนการประดิษฐ์พุ่ม

1. เด็ดกลีบดอกกุหลาบมอญออกจากช่ นำกลีบดอกกุหลาบมอญมาพับทบขวาและซ้ายเข้าหาจุดกึ่งกลาง นำกลีบที่พับแนบกับยอดพุ่มยึดติดด้วยตะปูเข็ม เรียงกลีบให้ปลายปลีสูงเสมอกัน เรียงชั้นแรก 5-6 กลีบ

2. กลีบชั้นถัดมา พับกลีบและเรียงกลีบให้ต่ำกว่าชั้นแรก
เรียงให้ชิดกัน ยึดติดด้วยตะปูเข็ม

3. เรียงให้ชิดกันภายในแต่ละชั้น และเรียงให้ต่ำลงมา

4. ตัดกลีบกุหลาบมอญเป็นชั้นๆ ลงมาจนถึงฐานพุ่ม

ขั้นตอนการร้อยมาลัยตุ้ม

จะต้องเริ่มต้นร้อยด้วยกลีบเล็กก่อนควรส่งกลีบสั้นที่สุด
และชั้นต่อ ๆ ไป ควรส่งกลีบให้ยาวขึ้นทีละน้อยๆจนถึงช่อง
ราวประมาณครึ่งเป็นช่วงที่มีความป่องโตเต็มที่แล้วค่อยๆ
ส่งกลีบสั้นลงทีละน้อย ย้อนกลับมาเท่ากับขนาดตอนขึ้นต้น

การประกอบพานพุ่ม

- 1 การประกอบตัวพุ่มกับพาน นำตัวพุ่มที่สำเร็จแล้วมาวางบนพานยึดติดกับพานให้แน่น
- 2 การประกอบยอดพุ่มกับตัวพุ่ม นำยอดพุ่มมาลัยตุ้มปักด้านบนของตัวพุ่มจัดวางให้สวยงาม

จัดทำโดย

นายวีรศักดิ์ เอียดแก้ว

นางสาวศศิณา สุเสนา

นายพัฒนะ เนตรอนงค์

นายปัญญา มะอินทร์

นายณัฐพงศ์ คำยงค์

ผู้สอน อาจารย์ศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ

รายวิชาศิลปะการจัดพาน HE2043309 Art of Footed Tray Setting